

Juli 2021

“Degene die je op die weg helpt, die zal je nooit vergeten en zal dat ook weer doorgeven aan anderen.”

Een portret van Jaap Voigt

Door mijn werk als trainer-coach en mijn interesse in het Taoïsme ben ik geboeid door wat deze oude Chinese filosofie te zeggen heeft over persoonlijke ontwikkeling. Ik heb in de afgelopen veertien jaar zelf ervaren wat het dagelijks beoefenen van Tai-Chi en Qi Gong me oplevert: meer rust en meer evenwicht en het helpt me om flexibeler om te gaan met overtuigingen, me minder te identificeren met terugkerende emoties en mijn gedrag effectiever in te zetten. Ik kwam op het spoor van Jaap Voigt. En ontdekte dat hij zich al tientallen jaren verdiept in de Tao en principes uit dit metafysisch concept toepast in de begeleiding van mensen bij hun persoonlijke ontwikkeling.

Dat was de aanleiding om met hem in gesprek te gaan en zijn interpretatie te horen van wat deze Chinese natuurfilosofie zegt over mensen die lijden. Lijden aan stress, burn-out en aan een afnemende vitaliteit. Ik ben vooral geïnteresseerd in wat de Taoïstische filosofie zegt over het herstellen van vitaliteit en veerkracht. Jaap heeft een kleurrijk taalgebruik, wat ik in dit verslag zoveel mogelijk in stand heb gehouden. Het is niet altijd gelijk duidelijk wat hij zegt, daarvoor moet je eerst doorlezen, luisteren. Zo ging het mij tijdens dit gesprek ook.

In dit gesprek gebruiken we de termen Dao en Tao door elkaar, maar bedoelen hetzelfde.

Jaap Voigt (1941) is afgestudeerd als geoloog. Later werd hij organisatie-adviseur, therapeut en leraar. Hij was medeoprichter van het *ITIP, School voor Leven en Werk*. Nu geeft hij nog steeds groepsgerichte en individuele begeleiding aan mensen. Hij wordt sinds 1970 geïnspireerd door de basisboeken van het Daoïsme: de *Dao De Jing*, de *I Tjing* en *De kunst van het oorlog voeren*. Sinds een aantal jaren bestudeert hij de Chinese "innerlijke alchemie" en schreef hij samen met Rob Tans en Natasja Gras het boek: *Het Gouden Elixer*. Hij schreef verder onder meer *Leven en werken in het ritme van de seizoenen*, *De Dao De Jing* (een vertaling met toelichting) en *Waarom naar Gaza?* Onlangs heeft hij van de verhalen die hij door zijn leven heen gemaakt heeft dertig podcasts gemaakt.

Hij zit op het bankje voor zijn huis wanneer ik op een zonnige middag eind maart mijn auto parkeer op zijn adres in Amsterdam. Hij laat me, via het stenen trapje op, zijn woning binnen. We gaan aan de eettafel zitten.

Wat heb jij met TAO?

"Ik wil gewoon weten wat er in die boeken in het Chinees staat!"

In 1970 ben ik met het boek de *I Tjing* begonnen; het boek van het veranderlijke. Dat is verdomd 50 jaar geleden. En daar werd ik echt door gegrepen. Ik sloeg dat boek open en de taal die daarin gebruikt wordt begreep ik meteen. Zoals bijvoorbeeld: 'Paard en wagen gaan uit elkaar. Bloedige tranen worden vergoten'. Ik heb toen jarenlang, samen met vier andere jongens, veel in dit boek gestudeerd. Onder anderen met Jan Boering. Hij heeft zijn eigen *I Tjing* vertaling uitgegeven. We ontdekten dat er meerdere wortelboeken* waren waaronder de *Dao De Tjing*, het boek van het onveranderlijke en *De kunst van het oorlog voeren*. Dat boek gaat over abnormale situaties waarin je abnormale handelingen moet doen; oorlog voeren. Deze boeken bestudeerden we ook.

In de jaren negentig werd het me duidelijk dat het mij ging over de verbinding met het "onnoembare". En toen kwam er een punt waarop ik dacht: 'Ik wil gewoon weten wat er in die boeken in het Chinees staat!'. Via een computerprogramma heb ik toen vierenvijftighonderd Chinese tekens opgezocht. Daar heb ik een paar maanden per jaar, vijf jaar over gedaan. En het leuke daarvan was dat ik iedere ochtend of middag dat ik daaraan werkte blij werd.

Daarna hebben we nog andere Taoïstische wortelboeken gelezen. En we ontdekten dat er een lijn in deze boeken zat. Die lijn gaat over de innerlijke alchemie. Toen ben ik met een aantal mensen begonnen om die lijn van deze Chinese alchemie uit te pluizen. We lazen *De Cantong qi*; *de eenheid van de drie* en boeken van Liu Yiming, een groot leraar. Deze laatste heeft boeken van Zhang Boduan "schoongemaakt", zoals je dat zegt.

Deze boeken staan geschreven in een hele lastige taal met veel metaforen die je niet begrijpt. Wij werden daardoor gefascineerd en we gingen een aantal van deze boeken vertalen. Kort gezegd bestaat deze innerlijke alchemie uit drie pijlers. De eerste pijler is dat je vanuit je conditionering opgaat, blinkt en verzinkt en dan zegt 'tot de volgende keer' en dat je het dan precies weer zo gaat doet.

We herhalen ons gedrag, ook al is het niet altijd effectief?

"De zingeving is weg. Iedereen doet wat ie fijn vindt, doorgeslagen individualisme. Alles wat met gemeenschap te maken heeft verdwijnt en dat ervaar ik als een crisis."

Ja, deze eerste pijler gaat over honderd procent conditionering. En daarin is er een mogelijkheid om een "omkeer" te maken. "Meegaan" is de conditionering en de omkeer is dat je op weg terug naar de bron gaat. En die terugkeer naar de bron heb ik altijd begrepen. Ik bedoel; ja, natuurlijk ga je terug naar een bron en natuurlijk kan je daarvan afdwalen. Dat is de eerste pijler. Om die terugkeer te beleven heb je eerst een crisis nodig. Bij sommige mensen niet, bij mij wel. Ik heb een aantal van die klappen gehad. En ik heb het gevoel dat ik, als kind al, me dingen afvroeg, die andere mensen zich niet afvroegen.

Als je het nu hebt over de relatie tussen Taoïsme en waar we nu staan, zitten we als mensheid op dit moment in een onvoorstelbare crisis. Dat gaat niet alleen over ziekte, dat gaat ook over de economie. En wat mij betreft gaat het over niet meer of minder dan over onze manier van "mens zijn". Dat "mens zijn" waaruit functies en structuren voortkomen, dat is flink uit de hand gelopen! Het is uit de hand gelopen omdat er geen verbinding meer met boven is; er is geen verbinding meer met betekenis, met zingeving. De zingeving is weg. Iedereen doet wat ie fijn vindt, door-

* Wortelboeken zijn boeken waarin basisprincipes van het Taoïsme zijn opgetekend.

“Dat betekent voor mij dat je beseft dat wat je met je persoonlijkheid, met dat “ik”, wat we uitgevonden hebben en waar we steeds maar weer mee bezig zijn, dat je daar het leven niet mee redt. Dat is onvoldoende.”

geslagen individualisme. Alles wat met gemeenschap te maken heeft verdwijnt en dat ervaar ik als een crisis.

Nou gaat het erover, wanneer wordt een crisis nou een omkeer en wanneer blijf je volharden in deze conditionering? Dat is een punt waarop wij nu staan. Vandaar dat ik zeg: het Taoïsme en boeken die over die innerlijke alchemie gaan, die gaan over het punt om de weg terug naar de bron te beleven en dat voort te zetten. Hoe ziet die de-conditionering, de weg terug naar de bron, eruit?

En wat is de bron dan? In mijn beleving is dat de “natuurlijke staat van zijn” zoals het bedoeld is. Dat is voor mij de sleutel om prettig te kunnen leven. Dus de bron is bijvoorbeeld hoe zich dit uit in de natuur, het leven van wilde dieren. Die zitten toch aardig dicht bij de bron, lijkt me.

Ja, een goeie definitie: “de natuurlijke staat”. De Advaita, de innerlijke binnenkant van het Hindoeïsme, noemt dit “het zelf”. De Chinezen noemen het de Dao waarin je dan verbonden bent. Andere mensen noemen het God. Het wonderlijke van die natuurlijk staat is dat als je die probeert te pakken, dat je er vandaan gaat.

Die natuurlijke staat is, dat staat ook in die geschriften, een vorm van spontaniteit vandaar dat je die dieren aanhaalt. Hoe krijgen wij dat terug? Dat betekent voor mij dat je beseft dat wat je met je persoonlijkheid, met dat “ik”, wat we uitgevonden hebben en waar we steeds maar weer mee bezig zijn, dat je daar het leven niet mee redt. Dat is onvoldoende.

Daar moeten we echt achter komen! Het begin van al deze stromingen is: als er geen lijden is, dan ga je niet omkeren. Waarom zou je anders omkeren? Dus alleen als er lijden is en als je het lijden onder ogen ziet ga je veranderen. Vandaag de dag is er hart-

stikke veel lijden, alleen wordt het nog steeds massaal ontkent. Het je afwenden van dat lijden vind ik de grootste ellende van nu.

De kop in het zand?

Ja, absoluut. Of je nou praat over eenzaamheid in het algemeen of bij jongeren of welke andere problematiek dan ook. De problemen zijn nu “sky high” en we doen alsof dat niet zo is. We gaan nog steeds door alsof het te herstellen of bij te sturen is. Het eerste is het onder ogen zien van het lijden. Daar heb ik als kind en eigenlijk altijd al, een gevoel voor gehad. Ik ervaarde mijn eigen lijden en het lijden van mijn vader en mijn moeder, vooral tijdens de oorlog. En dat is lijden hoor! En ja, dan kan er een weg terug zijn. En die weg terug noem jij terug naar de natuurlijke staat. En ik vul daarbij aan: dat doe je met het besef dat je met je persoonlijkheid of een collectieve persoonlijkheid te kort schiet ten opzichte van het leven waardoor je heen wenst te komen. Je pakt het leven, het wonder van het leven pak je vast met je persoonlijkheid en gaat er iets van maken. Nou, hoe krijg je, om een taal te gebruiken, dat je een instrument wordt voor die levensstroom, voor de Qi. Hoe doe je dat?

Nou, dat is voor mij als ik praat over de omkeer, de weg naar de-conditionering. Dit is dat je beseft dat zoals je tot nu toe geleefd hebt dat dat niet meer kan! Dat kan zijn na een scheiding of na het verlies van een kind. Dat je echt denkt: ‘zo kan ik niet doorgaan!’

Het centrum van mijn leven gaat vanaf mijn dertigste over die verhouding met het onnoembare.

“Dus als ik over Taoïsme praat en ik praat hierover en mensen zeggen: ‘luister wat je hier nu ziet is de laatste werkelijkheid, we leven in een chaos en je moet er het beste van maken’, dan zeg ik: ‘dan zijn we uitgepraat, ga je gang, ik ben op een andere route.’”

Het onnoembare, wat is dat?

De zintuigelijke wereld die ik kan zien, daarvan weet ik zeker dat dit niet de laatste werkelijkheid is terwijl heel veel mensen dat wel vinden. Daar begint wat mij betreft de scheiding der geesten. Dus als ik over Taoïsme praat en ik praat hierover en mensen zeggen: ‘luister wat je hier nu ziet is de laatste werkelijkheid, we leven in een chaos en je moet er het beste van maken’, dan zeg ik: ‘dan zijn we uitgepraat, ga je gang, ik ben op een andere route’. Ik werd er vroeger kwaad over maar nu niet meer. Ik moet daar geen energie meer aan besteden.

Dus er moet lijden zijn en er moet blijkaar ook een bepaalde vorm van bewustzijn van het onnoembare zijn?

Ja, laten we het “verlangen” noemen. Dat zijn de twee dingen. Dat is een zoektocht, dat is waarom we volgens mij hier op aarde zijn. Dat is de school waarop we zitten. En om die zoektocht aan te gaan; accepteer je dat lijden, zie je dat onder ogen, en probeer je een route terug te vinden naar die eenheid, naar die natuurlijke staat. Dat moet iedereen op zijn eigen manier doen, met zijn eigen middelen, en ik vind daarin het Taoïsme fijn omdat het in zijn geschriften een algemeen landschap schildert met heel veel mogelijkheden waar je je eigen piketpalen in kan slaan en waar je op je eigen manier doorheen kan gaan. Het is niet zo erg gedogmatiseerd het is geen geïnstitutionaliseerd geloof geworden. Zowel bij het filosofische Taoïsme als de alchemie moet je wel dingen doen, het is beoefenen en onthechten en weer beoefenen en onthechten, maar je wordt niet gedwongen.

Dus als eerste hebben we de pijler van de conditionering; het herhalen van gedrag, het lijden, de omkeer, en het beginnen aan de de-conditionering.

De tweede pijler van die innerlijke alchemie is dat je weet dat je de medicijnen voor het verbeterproces zelf in handen hebt en dat die in je eigen lichaam zitten. Eigenlijk gaat het over het zelfhelend vermogen. En dat je oefeningen en dingen kunt doen om die medicijnen aan te spreken.

Wat voor oefeningen?

Qi Gong is zo’n oefening.

Dus wanneer ik die oefeningen doe dan kan ik ervaren dat mijn bewustzijn ook mee verandert zowel tijdens de oefening als op de langere duur?

De Qi Gong is de fysieke kant die in die Chinese innerlijke alchemie naar voren komt. Dat is een belangrijk kant. En je hebt daarnaast het belang dat je je emoties, gevoelens je bewustzijn leert hanteren.

Aan welke oefeningen kunnen we dan nog meer denken?

Bijvoorbeeld visualisatieoefeningen. Ikzelf gebruik bijvoorbeeld theatrale dingen. Zoals het groter maken van je sub-persoonlijk-

heden. Dat je daarmee speelt.

Dus theater gebruiken of voice dialogue?

Ja, theater, dat deden ze in China ook. Die “medicijnen” kunnen helpen “het denken” schoon te maken. Ik heb altijd ervaren dat weinig mensen goed kunnen denken. Denken wordt meestal bepaald door rationalisaties vanuit de gevoelswereld. Als je je gevoelswereld schoonmaakt, dan kom je pas toe aan helder nadenken.

Is dat dan vergelijkbaar met irrationele overtuigingen, die gebaseerd zijn op kleine of grotere ontwikkelingstrauma’s. En dat je zorgt dat je emoties vanuit het limbische systeem niet de overhand krijgen?

Ja, dat is de psychologische en fysiologische vertaling daarvan. Het gaat over schoonmaken en daarmee kan je dan helder nadenken. Mijn functie is dat de mensen die bij mij komen weer helder gaan nadenken. ‘Wat is er eigenlijk aan de hand?’ Het blijkt zo te zijn dat het beschrijven van de vraagstelling waarmee je zit het aller moeilijkste blijkt te zijn. Daar kun je iemand mee helpen.

“En dat je merkt dat die eenheid van energie, wat de alchemie zegt, dat die in drieën is te onderscheiden. De geestkracht, energie en vitaliteit. En dat als je die op een lijn krijgt, dat je je dan beter gaat voelen. Dan worden die medicijnen geactiveerd.”

En dat je merkt dat die eenheid van energie, wat de alchemie zegt, dat die in drieën is te onderscheiden. De geestkracht, energie en vitaliteit. En dat als je die op een lijn krijgt, dat je je dan beter gaat voelen. Dan worden die medicijnen geactiveerd.

En ik denk nooit over mezelf na als zijnde: ‘ik gebruik nu medicijnen’, ik denk ook nooit over het zelfhelend vermogen na, dat vind ik allemaal “gepraat”. Ik ervaar het en ik doe het, dat is het.

En dat is, wat er binnen de alchemie onder medicijnen wordt verstaan want we hebben het over de tweede pijler.

Ja en de derde pijler gaat over, wat mensen noemen, het stookproces. Hoe ziet dat stookproces eruit? Je bent een vat, het lichaam is een vat en dat staat op een vuurtje. Dat vuurtje gaat hoger en lager en dat gaat soms half uit. En dat vat is soms lek en dan ‘pssssst’ dan ontsnapt er wat of je vergeet wat je geleerd hebt. De hele alchemie, en daar komen die woorden ook vandaan, gaat over hoe hoog moet dat vuur zijn en wat stop je in dat vat en wat gebeurt daarmee. Waarom heet het alchemie? Omdat je, zoals in de Europese alchemie, bezig bent om van lood goud te maken, je bent hier bezig om van het dagelijks leven onsterfelijkheid te maken. En onsterfelijkheid noemen ze de “gouwe pil” (op zijn Amsterdams).

Welke pil?

De Gouden pil! Dat is het symbool van onsterfelijkheid! Daar is natuurlijk heel veel mee gesodemierd, iedereen zei dat ie het (“de gouwe pil”) kon maken. Daar zijn in het China van vroeger, in die alchemie, een heleboel ongelukken mee gebeurd.

Wat bedoel je daarmee?

Nou ze hebben een paar honderd jaar lang geprobeerd fysiek die gouwe pil te maken. Die jongens die dat deden, die werden betaald door hertogen of keizers die graag onsterfelijk wilden worden. Dus er zijn allemaal beschrijvingen van hoeveel potjes van welke klei je moet gebruiken en hoe hoog of laag het vuur moet staan. Die jongens, die alchemisten waren, die waren dol op dat proces. Op het proces van het maken. Net als de alchemisten hier in Europa. Als je alchemist bent moet je heel erg secuur werken en heel geconcentreerd. Je moet weten wat de metaforen zijn en die metaforen moet je doorleefd hebben. In China deed je dat met drie tot vijf man. Een daarvan was de leider en dan zonderden ze zich drie jaar af en waren ze bezig om die gouden pil te maken. Dan moest je dat vuur vierentwintig uur per dag, soms hoog, soms laag houden. Daar waren ze dan totaal geconcentreerd drie jaar mee bezig. Aan het einde van die drie jaar schraapten ze de binnenkant van het vat van klei uit en daar maakte ze die gouden pil van. En die verkochten ze. Er zijn er een heleboel dood aan gegaan en een heleboel niet, maar het was de eerste poging om die gouden pil te maken.

Wat een verhaal! Dat was de fysieke variant, maar daar hebben we het nu niet meer over.

Nee, daar hebben we het nu niet meer over. Maar wel over de toewijding aan dat proces! Dat hebben wij ontdekt, dat die toewijding heel erg belangrijk is. Het kan niet verdomme waar je je aan toewijdt. Maar die toewijding is heel erg belangrijk. Nou, “nie verdommen” is te groot, het is verstandig om een slimme keuze te maken in waar je de toewijding op richt. Maar de toewijding op zich, die is van belang.

Is het vergelijkbaar met de toewijding die je inzet wanneer je

mensen begeleidt?

Ja, of de toewijding aan sport.

De concentratie en de focus op dat waar je mee bezig bent. Op je vakmanschap?

Ja, in dit boek Het gouden elixer wordt dat stookproces in veertien fases helemaal beschreven. In deze alchemie is het zo dat op het moment dat je uit de eenheid komt, (wanneer de conceptie plaatsvindt, red.) dan kom je in de conditionering van deze wereld terecht. Je wordt verder geconditioneerd en verder geconditioneerd en dan gaan yin en yang uit elkaar, dat worden vervormingen. De vijf elementen gaan uit elkaar, dat worden ook vervormingen en dan op een goed moment dan heb je alleen nog maar “zwart” (Yin, red.) en dat zwart is die crisis. Nou is het mogelijk dat er in dat zwart een “witte punt” komt, dat is het punt van de omkeer. Dat is een wonder! Het kan echt gebeuren bij mensen. Voor mensen die in een crisis zitten, die op zoek zijn naar dat punt, kan een wijze of een boek dat ze lezen, dat witte punt voor die mensen worden. Dat ze denken: ‘oh, wacht even, dat is dus iemand die de waarheid vertelt..., wat fijn’. Je kan dan de ander helpen dit witte punt te vergroten. En dan krijg je, dit gebeurt bij iedereen, dan krijg je het stookproces: Hoe moet je nou die weg teruggaan? Zodat die vijf elementen weer bij mekaar komen en hoe krijg je yin en yang weer meer in evenwicht. Dat is het verhaal van de derde pijler van de innerlijke alchemie. Dit is zo’n beetje waar ik door het leven gepositioneerd ben.

Dat stookproces, hoe ziet dat er in je werk uit?

Het begon vroeger met spelen. Ik speelde altijd met een bal, daar-

“Daarom ben ik later teamcoach geworden. Waarom? Omdat ik altijd bezig was met wat is de chemie, wat is de onderliggende relatie die er moet zijn waardoor dingen gaan lopen?”

om ben ik in het Nederlands hockeyelftal terecht gekomen. Daar heb ik zes jaar ingezet. Ik ontdekte natuurlijk hoe je moet stoppen en slaan. Maar toen ik zo'n veertien, vijftien was ontdekte ik ook: soms loopt een team goed en soms loopt het niet goed, hoe komt dat? Daarom ben ik later teamcoach geworden. Waarom? Omdat ik altijd bezig was met wat is de chemie, wat is de onderliggende relatie die er moet zijn waardoor dingen gaan lopen?

[Dus dat is vergelijkbaar met hoe bijvoorbeeld de organen in het lichaam zich tot elkaar verhouden?](#)

Ja, en de vijf elementen. En daar heb ik later veel (sport)coaches in gecoacht. Dat was toen ik 60 werd. Als ik nu terugkijk, heb ik altijd doorgestoten naar "oog in oog met dat mysterie te staan". En via dat sporten ging dat zo dat ik me afvroeg: 'Waarom kom je erin, waarom kom je er niet in? Wanneer zit je goed in je lijf en wanneer niet? Hoe komt het dat je blessures krijgt?' Die vragen. Daarnaast heb ik altijd mensen begeleidt met levensvragen. En dat blijf ik, zes tot acht gesprekken per week, doen. Vroeger had ik een school, het ITIP. Daar was ik, met twee anderen, oprichter van en daarna ben ik eigenlijk nooit opgehouden om leraar te zijn. Ik heb nu een vaste groep van tien jongeren zoals ik dat noem, rond de vijfendertig jaar oud. Veelbelovende mensen met een goede betrekking, een huisarts, mensen met een eigen bureau, hoog opgeleid allemaal. En met hen heb ik, één keer in de maand een dag, of zoals nu één keer in de twee weken drie uur, contact via skype of zoom. En de vraag van die groep is: 'Hoe kan ik mijn vak blijven uitoefenen zonder in deze maatschappij mesjokke te worden?' Daar zijn we op allerlei manieren over bezig. Ik heb ze leren mediteren, ik heb ze leren stil te zijn, leren ruimte te maken om zichzelf heen, ik heb ze geleerd hoe je met "vuur" en "water" in taal omgaat, hoe je je emoties kunt beheersen, hoe je het leven tegenkomt. Drie jaar loopt deze groep nou.

"Hoe krijgen we begrippen als vergeving en verzoening in het strafrecht verankerd?"

Ik heb ook een groep strafrechtadvocaten, vaak jonge meiden die eigen bureaus hebben. Zij vinden eigenlijk dat het strafrecht onmenselijk is en dat is het ook zo langzamerhand. Ik heb hen het hele Taoïstische boek van conflicthantering van Sun Tzu geleerd. Daar ben ik nu al twee jaar mee bezig. Dat gaat erover hoe ze feitelijk in conflicten kunnen opereren. En nu zijn we bezig met het thema: 'Hoe krijgen we begrippen als vergeving en verzoening in het strafrecht verankerd?'. Daar zijn we nu ook via lezingen mee bezig. Dat bereid ik dan met twee van hen voor. Aan die lezingen nemen rechters en officieren van Justitie deel.

[Dus je bent op zoek naar evenwicht en eenheid in het systeem; een team, een lichaam. Hoe zie jij dat mensen om je heen, zoals die groep jonge mensen en die strafadvocaten die je begeleidt op zoek zijn naar die eenheid?](#)

Nou, laat ik beginnen om te zeggen dat ik dat schrikbarend weinig zie. Soms ontmoet ik iemand en dan herken ik gelijk een zoektocht bij de ander en de ander herkent dat dan ook bij mij, dan is er een klik. Bij die strafrechtadvocaten bijvoorbeeld, die hebben een keer een lezing van mij gehad en het was klaar, het was gelijk duidelijk. Dan werkt die resonantie meteen. Bij wijze van spreken als ik op het station zou lopen zou ik dat "zoeken naar eenheid" gelijk bij iemand in de ogen herkennen. Maar ik zie het echt heel weinig. Ik zie het verlangen weinig. Ik zie veel lijden, maar ik zie het onderkennen van het lijden heel weinig. Al die mensen die ik rond zie lopen worden karikaturen. Al die

jongens en meisjes die nu rondlopen met die "coffee to go" in hun hand. Ik bedoel, ze zijn bezig met multitasken. Ik loop in het Vondelpark en ik zie iemand die met een ding in z'n oor zit, die aan het praten is, die op een skateboard staat en die coffee to go drinkt. Ik bedoel, ben je nu aan het concentreren? Waar ben je mee bezig? Nou, is dit nou een ouwe lul van tachtig bij wie dit nou zo hoognodig uit z'n longen moet? Nee! Dit is werkelijk wat de situatie is, die is schrikbarend! Daar sta ik ook voor. Iedereen die een vraag heeft, iedereen waar ik aangeraakt door word, die benaderbaar is, daar zeg ik ook welkom en "ja" tegen. Maar het is mager. Heel mager!

[Hoe komt het dat jij weinig mensen ziet die niet actief op zoek zijn naar die eenheid, want je zou eigenlijk zeggen het zit in de natuur van mensen om daar wel naar te verlangen?](#)

Ja zeker. Als je eenmaal in die positie zit, dat je met die weg bezig bent, met dat onnoembare, dan wil je het wel van de daken schreeuwen. Alleen ben je dan verbijsterd over hoe weinig reactie je krijgt. Dat heb ik mijn hele leven al.

"Bij het ITIP hebben we duizenden mensen afgeleverd. ... Er kwamen honderdtwintig mensen per jaar binnen. Dan zeiden de mensen na het derde jaar: 'Nou, bedankt, we kunnen nu die maatschappij in, we weten wie we zijn. En dan zei ik: 'Ja, nu begint het pas, dat "ik", wat nu ontwikkeld is, in dienst waarvan staat dat?"

[En wat levert deze levensschool voor jou zelf op?](#)

Dat het je aandacht heeft en je passie en dat je daar jong van blijft. Ik ben 80 maar ik ben nog een kind. Dus die verjonging die blijft, dat lichaam verouderd en gaat dood maar die verjonging die blijft. Kijk maar naar mij, begrijp je wel. 'kijk maar: hier zit ie'. Ik bedoel that's it. Waar het over gaat is dat relatief weinig mensen daar geïnteresseerd in zijn. Bij het ITIP hebben we duizenden mensen afgeleverd. Echt groot hoor! Wij leerden de mensen allerlei dingen op allerlei manieren. Na één jaar wilden ze nog niet weg. Toen hebben we een tweede jaar gemaakt en toen wilden ze nog niet weg en toen hebben we een derde jaar gemaakt en toen zeiden we: 'zo is het mooi'. Er kwamen honderdtwintig mensen per jaar binnen. Dan zeiden de mensen na het derde jaar: 'Nou, bedankt, we kunnen nu die maatschappij in, we weten wie we zijn. En dan zei ik: 'Ja, nu begint het pas, dat "ik", wat nu ontwikkeld is, in dienst waarvan staat dat?'

Nou die vraag, die hebben maar heel weinig mensen willen beantwoorden. Toen hebben we die school ook overgedragen. We hebben gezegd oké, dat willen we niet meer.

Dus dan neem je afscheid, dan wordt wat je gemaakt hebt, 15 jaar lang, je eigen gevangenis. Zo is het. En het tweede is dat ik met het ITIP, als kind van de jaren 60, een beweging heb willen maken, een maatschappelijke beweging waar ik, als leraar, aan bij kan dragen. En die beweging is eigenlijk nooit gekomen. Ik bedoel, er zijn heel veel mensen zich bewust geworden, onder andere door het ITIP en al die andere opleidingen die er daarna allemaal zijn gekomen, zoals Phoenix. Nou, en waar zitten we nu ...? Ik bedoel, we zitten met die ziekte, we zitten met de economie, we zitten met het financieringssysteem, we zitten met het klimaat, we zitten met het vluchtelingenprobleem en we zitten met die idiotie van oorlog, mondiaal! En het is verschrikkelijk! Het is echt heel erg. Wat moet ik nou doen om die mensen weer te mobiliseren? Dat kan hele-

maal niet. De belangen van de persoonlijkheid zijn veel te groot. En dat is het al vanaf "1000 jaar voor Christus". Mijn vader wist na de tweede wereldoorlog zeker dat het anders zou worden; dit nooit meer! In '47 is hij een heel teleurgesteld mens geworden, want het bleef precies hetzelfde. Het kabinet wat in '47 kwam was het kabinet wat er voor de oorlog zat. Wat we nu krijgen na de verkiezingen is hetzelfde kabinet als wat er was, met een paar andere poppetjes. Er verandert geen fuck! Wanneer verandert het dan? Nou, ik weet dat het alleen maar over mij gaat, dus ik kan met mijn kleinzoon van twaalf iedere week iets met filosofie doen. Dat doet hij dan met zijn grootvader. Dan praat ik een half uur en dan zit hij meestal te gapen, maar hij vindt het toch heel erg leuk. En we praten over deze dingen, ik leer hem over alchemie, alleen dan in kindertaal. Ja, dat is wat ik kan doen. En de verschrikkingen die tussen nu en twintig tot dertig jaar gaan gebeuren: voedseltekort, klimaatverschuivingen, Afrika dat leegloopt, massale sterfte,... to late! Hier gaan we in. En dat zeg ik niet omdat ik paranoia ben. Ik zeg dit omdat ik het gewoon heel erg goed zie. Ik heb in Israël gewerkt, ik heb in Gaza gewerkt. De beerput van het menselijk bestaan ken ik. Dit is waar we naar toe gaan.

"Nou, wat kan je kinderen of mensen leren? Blijf je hart openhouden, er is een holte in je hart, denk niet alleen met je hoofd maar besef dat je vanuit je hart dingen kan doen, blijf dat altijd onderhouden!"

Nou, wat kan je kinderen of mensen leren? Blijf je hart openhouden, er is een holte in je hart, denk niet alleen met je hoofd maar besef dat je vanuit je hart dingen kan doen, blijf dat altijd onderhouden! Wat vind je leuk? Wat vind je fijn? Waar geniet je van? Wat wil je graag doen? Blijf dat vooral doen, kan niet verdommen wat. Doe het graag! Kijk, ik ben over tien jaar verdwenen, dan is het klaar. Maar maak mensen zoveel mogelijk klaar om naar hun hart te luisteren. Dan geef je wat door. Nou dat is waar ik mee bezig ben en dat is dan wat erover blijft.

Toen ik zesenzeventig was, was ik net hersteld van een heftige ziekte. Toen dacht ik: 'Waarom ben ik hier nou nog eigenlijk?' Ik bedoel: 'Wat moet ik hier nog?' Dat was een reële vraag. Na een tijdje dacht ik: Oké als ik weg ga, als ik mijn lichaam verlaat dan wil ik weten op wat voor plek ik geweest ben. Wat is deze aarde voor een plek? Want het is, ik bedoel het is mesjokke, echt. Al die geestelijke stromingen, die zijn ontstaan uit die vraag: Wat is dit voor een plek en wat is de plek van de mens, van de mensheid? Dat wil ik zo maximaal mogelijk weten als ik hier mijn lichaam verlaat. Dat ik daar niks van heb laten liggen wat binnen mijn vermogen lag.

Ik wil het maximum. En daar werd ik heel erg enthousiast van. Toen ben ik gewoon weer overnieuw begonnen. Met de mensen en met de dingen. En ja, ik heb veel ellende bestudeerd en veel ellende gezien en dat komt dan allemaal weer in een ander licht te staan. 'Oh ja' denk ik dan, dat hoort bij deze aarde. 'Oh ja', dat hoort. 'Oh', wat is dat nou? Het is een soort school. Nee hoor echt, ik vind het echt een school en ik vind echt dat we wat moeten leren en heel veel mensen leren het niet en daar vind ik wat van. Ja dat vind ik echt ook. Nou dat is waar ik mee bezig ben en ik moet zeggen, dat verdiept zich wel steeds. Want het werken met al die mensen dat verjongt mij. Ik krijg al die mensen op mij af en ik krijg al die problemen op mij af, van die strafrechters, van die jongeren, van de maatschappelijke shit en daar doe ik in wat ik daar in kan doen. En dan denk ik: 'oh ja, wacht even.... ik heb een goed historisch besef zowel Europees als Chinees, dus ja, leren we nou van deze crisis? Nou nee. Dit gaat weer net zoals bij het Taoïsme.

Op het moment dat er een dynastie was die de baas was, was het Taoïsme onder het tapijt verdwenen want dan waren er die confucianisten die alles met regelgeving deden. En die taoïsten kwamen op, op het moment dat de dynastie verviel en aan het verwateren was.

Vanuit het Taoïsme gezien zitten we nu in het verval van een dynastie, het verval van de westelijke dynastie. Daar zitten we in, met alles erbij. Toen in China vroeger een dynastie verviel, zeiden de leiders ook altijd dat ze het in de hand hadden. Als je dat nu dus ziet, die problematiek, die eenzaamheid, de migranten, de jongeren... . Het is nu precies hetzelfde. Dus bezig zijn met het Taoïsme heeft zeker nu zin, het is ideaal nu. Want de rotzooi valt nu op ons neer. Dus als er een kans is dat mensen dat willen horen, is het nu! Kijk, uiteindelijk, aan het eind van je leven, waar ik ben, kijk je vaak terug. De lijnen worden steeds langer en groter, de kruispunten worden steeds duidelijker, het vermogen en het onvermogen worden duidelijker, ja dit was het. En dan is de vraag: Wat blijft er nou over? Wat blijft er op de zeef liggen? Dat is de vraag in het Taoïsme, de vraag naar onsterfelijkheid. Want daar is het Taoïsme in zijn meest ultieme vorm mee bezig. De ultieme vraag: Hoe word ik onsterfelijk? Er zijn onsterfelijken geweest en die hebben dat voorgedaan en dan zijn er daarna nog veel meer geweest en daar zijn allemaal verhalen over. En in die lijn sta ik dus. Ik ben ook aan het denken van wat is die onsterfelijkheid voor mij.

[En wat versta jij dan onder onsterfelijkheid?](#)

Ja dat ga ik je nu vertellen, want dat is het onderzoek. Wat blijft er nou? In de gesprekken die ik voer, in de contacten die ik nu heb, in de verdiepingen die dat te wegen brengt, daarin zal ik zolang die mensen leven, voor die mensen blijven bestaan.

In de bijbel staat: 'De zonde van de vader gaat door tot op het derde en vierde geslacht'. Nou als je in therapie gaat ben je drie generaties shit aan het opruimen, dat weten we allemaal en daar help je ook mensen bij. Maar daaronder staat de zin: 'Wat in liefde is doorgegeven gaat door tot het duizendste geslacht', vanzelf. Dus wat doorgegeven is vanuit de liefde, dat blijft gewoon bestaan. Maar als ik nou over de Tao praat of over God, dan praat ik over de liefde, praat ik over het open hart.

"Degene die je op die weg helpt, die zal je nooit vergeten en zal dat ook weer doorgeven aan anderen. Dát is wat je doorgeeft! Ik heb ook coaches gehad toen ik zelf coach werd. Ik sta dus ook op schouders. Daar sta ik en er komen ook mensen op mijn schouders te staan. Dat is de onsterfelijkheid."

En ja, ik begin te zien wat het effect is van mijn begeleiding van mensen. Ik krijg bevestigingen van mensen terug. Een paar mensen kwamen vorig jaar bij me om het jaar af te sluiten en zeiden: 'Ja Jaap, je hebt me geholpen om op een weg terecht te komen. Die kiel van me ligt dieper. Ik ben niet meer bij iedere zijwind tegen de vlakke. Er is iets wat betekenis in m'n leven heeft gekregen'. Oké, en dat waren er wel acht ofzo. En ik zei: 'fraai'. 'Nee zeiden ze, je hebt echt geholpen om op een weg te komen met een grote "W"'. 'Ja, nou fijn om dat te horen. Ja verdomd, nou je het zo tegen me zegt. Dat vind ik ook heel belangrijk'. Dus dit is ook nog maar taal, maar goed. 'Oh, wacht even.' Degene die je op die weg helpt, die zal je nooit vergeten en zal dat ook weer doorgeven aan anderen. Dát is wat je doorgeeft! Ik heb ook coaches gehad toen ik zelf coach werd. Ik sta dus ook op schouders. Daar sta ik en er komen ook mensen op mijn schouders te staan. Dat is de onsterfelijkheid.

Mooi! Dat is onsterfelijkheid, het doorgeven van de liefde.

Ja, het is niet persoonlijk en het is ook persoonlijk, dus het is heel vreemd, maar het is hartstikke neutraal. Het is ook niet iets waar je prat op kan gaan en ook niet iets waarvan je zegt: 'moet je mij eens kijken', maar het gebeurt wel.

Dus de liefde blijft op de zeef liggen?

Die doorgegeven wordt. Uiteindelijk als ik dit lichaam verlaat blijft er niks over. Ik wil ook echt verbrand worden en op plekken neergelegd worden waar ik het leuk had. 'Thats it'. En ik weet zeker dat er mensen zijn die als ze het lastig hebben, stil zullen zitten en zeggen wacht even, even yoga, mediteren, ze worden stil, en denken: 'Wat zou Jaap ervan gedacht hebben?' Letterlijk. Andere mensen zeggen dat niet letterlijk maar daar is iets in gepland, wat z'n werk doet. Dit is wat ik eronder versta. Ben ik nou zweverig geworden? Nou ikke niet. Ik vind dat ik nu hiermee, ja helemaal op aarde geweest ben. Ik ben hier geweest. Ik ben hier nu echt geweest.

O ja, ik ga ook nog een cursus maken; 'Ouder worden is niet voor watjes'. Hoe krijg ik het voor mekaar dat wat mij gebeurt weer te transformeren naar dat licht toe?

